

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2003-2004

29 MARS 2004

Proposition de loi modifiant la loi du 24 janvier 1977 relative à la protection de la santé des consommateurs en ce qui concerne les denrées alimentaires et autres produits afin d'interdire la vente de cigarettes, de produits à base de tabac et d'accessoires pour consommer le tabac par le biais de distributeurs automatiques

(Déposée par M. René Thissen et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

Le tabagisme est la cause de décès la plus importante en Belgique et la première cause de décès évitable. En 1995, 19 400 morts étaient attribuables à la consommation de tabac, soit quatre fois plus que les décès liés aux accidents de la route (1 592), aux suicides (2 155), au sida (221), aux meurtres (169), aux empoisonnements (81), aux incendies (110) et aux accidents d'avion (16)(1).

La situation s'aggrave, puisque selon une étude du professeur Peto(2), le nombre de décès annuels attribuables au tabac est passé de 8 000 en 1955 à 19 400 en 1995. On n'évalue les conséquences du tabagisme qu'en termes de mortalité (cancers, maladies cardio-

(1) Joossens, L. (2002), CRIOC, Farde de documentation, Tabac.

(2) Peto, R., Lopez AD., Boreham J., Thun, M., Health L., 1994, «*Mortality from smoking in developed countries 1950-2000*», Oxford Press University, Oxford, p. 553.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2003-2004

29 MAART 2004

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten, teneinde een verbod in te stellen op de verkoop via automaten van sigaretten, tabaksproducten en rookbenodigdheden

(Ingediend door de heer René Thissen c.s.)

TOELICHTING

Roken is in België veruit de belangrijkste en tevens de eerste te voorkomen doodsoorzaak. In 1995 waren 19 400 sterfgevallen toe te schrijven aan tabaksgebruik; dat cijfer ligt meer dan viermaal hoger dan alle sterfgevallen samen die te wijten zijn aan verkeersongevallen (1 592), zelfdodingen (2 155), aids (221), doodslag (169), vergiftiging (81), brand (110) en vliegtuigongevallen (16)(1).

Een studie van professor Peto(2) toont aan dat de toestand nog verslechtert: elk jaar stijgt immers het aantal aan rookgedrag toe te schrijven sterfgevallen (van 8 000 in 1955 naar 19 400 in 1995). Daarbij zij aangestipt dat men de gevolgen van het roken alleen

(1) Joossens L., «Documentatiemap Roken», OIVO, 2002.

(2) Peto R., Lopez AD., Boreham J., Thun M., Health L., 1994 «*Mortality from smoking in developed countries 1950-2000*», Oxford University Press, Oxford, blz. 553.

vasculaires, respiratoires); la morbidité ne peut, quant à elle, être chiffrée exactement.

Selon un article du *Royal College of Physicians* dans le *British Medical Journal*, un fumeur régulier sur 2 meurt à un âge prématuré à cause de son tabagisme(1). Les fumeurs qui décèdent prématurément suite à leur tabagisme vivent 16 ans de moins que les non-fumeurs. En moyenne, la vie des non-fumeurs est de 8 ans plus longue que la vie des fumeurs. Enfin, plus tôt on arrête de fumer, plus on a de chances de vivre longtemps.

Le tabagisme passif serait à l'origine de 2 200 décès par an en Belgique(2). En effet, une monographie de l'Agence internationale de la recherche sur le cancer (IARC), publiée en 2002 et basée sur plus de 50 études, conclut qu'il existe assez de preuves pour dire que le tabagisme passif est une des causes du cancer du poumon: l'exposition au tabagisme passif augmente le risque de cancer du poumon de 20% parmi les épouses de fumeurs et de 30% parmi les époux de fumeuses. Les petites quantités de fumée peuvent ainsi déjà avoir des effets significatifs(3).

Par ailleurs, le tabagisme passif augmente de près de 25% le risque de mourir suite à des maladies coronaires, et augmente le risque de réactions aiguës respiratoires, surtout chez les enfants, les asthmatiques et les emphysémateux. La ventilation des pièces n'est pas une solution au problème du tabagisme passif. Elle peut aider à réduire l'irritation causée par la fumée, mais pas à éliminer complètement les éléments nocifs de celle-ci.

Le pourcentage de fumeurs journaliers (de plus de 18 ans) en 2001 en Belgique était de 28% (22% chez les femmes, 34% chez les hommes)(4). Pendant la période 1982-1993, le pourcentage de fumeurs journaliers a baissé de 40% à 25%. Depuis 1991 toutefois, ce pourcentage oscille entre 25 et 30% sans toutefois baisser.

La présente proposition vise à interdire la vente de cigarettes, de produits à base de tabac et d'accessoires pour consommer le tabac par le biais de distributeurs automatiques. Cette proposition de loi fait partie d'un ensemble de propositions déposées par les mêmes auteurs en vue de développer une approche globale et cohérente de la lutte contre le tabagisme.

(1) Royal College of Physicians, Nicotine addiction in Britain. A report of the tobacco advisory group of the Royal College of Physicians, Londres, 2000.

(2) Étude du CRIOC.

(3) International Agency for Research on Cancer, Involuntary smoking, Monograph, Lyon, 2002.

(4) Source CRIOC-DIMARSO.

évalueert op basis van de sterftcijfers (ingevolge kanker, hart- en vaatziekten, ziekten van de luchtwegen), maar dat het aantal aan roken gerelateerde ziektes niet exact kan worden becijferd.

Een in het *British Medical Journal* verschenen artikel van het *Royal College of Physicians* heeft aangetoond dat één op twee regelmatige rokers vroegtijdig sterft als gevolg van zijn hebbelijkheid(1). Rokers die vroegtijdig sterven ten gevolge van hun rookgewoonten, leven 16 jaar minder dan niet-rokers. Gemiddeld leven niet-rokers 8 jaar langer dan rokers. Ten slotte zij erop gewezen dat hoe sneller men stopt met roken, hoe meer kans men heeft langer te leven.

Passief roken zou in België jaarlijks 2 200 mensen het leven kosten(2). Een in 2002 verschenen monografie van het IARC (*International Agency for Research on Cancer* — Internationaal Instituut voor Kankeronderzoek), dat gebaseerd was op 50 studies, kwam tot de conclusie dat er genoeg bewijzen voorhanden zijn om te stellen dat een van de oorzaken van longkanker, met name de blootstelling aan passief roken, het risico van longkanker bij echtgenotes van rokers met 20% en bij echtgenoten van rooksters met 30% doet toenemen. Ook kleine hoeveelheden rook kunnen dus reeds significante effecten sorteren(3).

Passief roken verhoogt voorts de kans op sterfte als gevolg van coronaire aandoeningen met bijna 25%, en verhoogt de kans op acute respiratoire reacties, vooral bij kinderen, astmalijders en emfyseempatiënten. Ventilatie van lokalen biedt geen oplossing voor dit probleem; luchtverversing kan ertoe bijdragen de irritatie door tabaksrook te verminderen, maar de schadelijke elementen ervan worden niet weggenomen.

Het percentage dagelijkse rokers (ouder dan 18 jaar) in België bedroeg in 2001 28% (22% bij de vrouwen en 34% bij de mannen)(4). Tijdens de periode 1982-1993 is het percentage dagelijkse rokers van 40% naar 25% gedaald. Sinds 1991 schommelt dat percentage echter tussen 25 en 30%, zonder dat het voort afneemt.

Dit wetsvoorstel strekt ertoe een verbod in te stellen op de verkoop via automaten van sigaretten, producten op basis van tabak en rookbenodigdheden. Het wetsvoorstel maakt deel uit van een geheel van wetsvoorstellen en voorstellen van resolutie waarmee dezelfde indieners de uitbouw van een algemene en samenhangende bestrijding van het tabaks-

(1) Royal College of Physicians, Nicotine Addiction in Britain. A report of the tobacco advisory group of the Royal College of Physicians, Londen, 2000.

(2) OIVO-studie.

(3) International Agency for Research on Cancer, Involuntary smoking, Monograph, Lyon 2002.

(4) Bron OIVO-DIMARSO.

Cette approche globale intègre les éléments indispensables pour atteindre un seuil minimal d'efficacité dans le combat contre le tabagisme.

Il y a en Belgique plus de 70 000 points de vente, dont 30 000 distributeurs automatiques. Par comparaison, la France avec une population et une superficie nettement plus importantes, ne dispose que de 35 000 points de vente. Outre la diminution du nombre de points de vente, cette proposition présente également l'avantage de mettre un vendeur entre l'acheteur et les produits du tabac. Cela peut également avoir un effet dissuasif.

Dans une autre proposition déposée par les mêmes auteurs, il est prévu d'interdire la vente de tabac et de produits similaires aux mineurs de moins de 18 ans. Cette limitation de l'accès au tabac aux mineurs n'a de sens que si parallèlement on met en place un dispositif légal qui vise à instaurer de façon obligatoire une possibilité de contrôle de l'âge de l'enfant au moment de la délivrance du tabac mais également à diminuer le nombre de points de vente de tabac.

René THISSEN.
Clotilde NYSENS.
Christian BROTCORNE.

*
* *

vraagstuk beogen. Die algemene aanpak omvat de elementen die onontbeerlijk zijn om in de bestrijding van tabaksgebruik een minimale doeltreffendheid te halen.

In België zijn er meer dan 70 000 verkooppunten, waaronder 30 000 automaten. Ter vergelijking: Frankrijk, met een veel grotere bevolking en oppervlakte, telt maar 35 000 verkooppunten. Behalve dat dit wetsvoorstel het aantal verkooppunten beperkt, biedt het ook het voordeel dat tussen de koper en de tabaksproducten een verkoper komt te staan; ook dat kan ontradend werken.

In een ander wetsvoorstel stellen dezelfde indieners voor een verbod in te stellen op de verkoop van tabak en soortgelijke producten aan minderjarigen. Die beperking inzake de toegang van minderjarigen tot tabak heeft maar zin als tegelijk bij wet wordt bepaald dat bij de terhandstelling van het tabaksproduct de leeftijd van het kind mag worden gecontroleerd, maar ook dat het aantal verkooppunten wordt verminderd.

*
* *

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans la loi du 24 janvier 1977 relative à la protection de la santé des consommateurs en ce qui concerne les denrées alimentaires et autres produits, est inséré un article *7bis*, libellé comme suit :

« Art. *7bis*. — Il est interdit de vendre du tabac, des produits à base de tabac, des produits similaires et des accessoires destinés à la consommation de tabac par le biais de distributeurs automatiques. »

Art. 3

L'article 15 de la même loi, est complété par un § 4, libellé comme suit :

« § 4. Est puni d'un emprisonnement d'un mois à un an et d'une amende de 250 à 2 500 euros ou de l'une de ces peines seulement, celui qui enfreint les dispositions de l'article *7bis*. »

5 mars 2004.

René THISSEN.
Clotilde NYSENS.
Christian BROTCORNE.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In de wet van 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten wordt een artikel *7bis* ingevoegd, luidende :

« Art. *7bis*. — Het is verboden tabak, producten op basis van tabak en soortgelijke producten alsmede rookbenodigdheden via automaten te verkopen. »

Art. 3

Artikel 15 van dezelfde wet wordt aangevuld met een § 4, luidende :

« § 4. Met gevangenisstraf van één maand tot een jaar en met geldboete van 250 tot 2 500 euro of met één van deze straffen alleen wordt gestraft, hij die artikel *7bis* van deze wet overtreedt. »

5 maart 2004.